

PRVOSTOPENJSKI UNIVERZITETNI ŠTUDIJSKI PROGRAM
ARHEOLOGIJA
UNIVERZA V LJUBLJANI, FILOZOFSKA FAKULTETA

Predstavitev študijskega programa

1. Podatki o študijskem programu:

- Prvostopenjski univerzitetni študijski program Arheologija traja 3 leta (6 semestrov) in obsega skupaj 180 kreditnih točk.
- Po uspešnem zaključku študija diplomant oz. diplomantka pridobi strokovni naslov *diplomirani arheolog (UN)* oz. *diplomirana arheologinja (UN)*.

2. Študijsko področje študijskega programa po klasifikaciji KLASIUS ter znanstvenoraziskovalna disciplina po klasifikaciji FRASCATI

- *KLASIUS-SRV*
ožja skupina vrst – raven: 16
podrobna skupina vrst – vrsta: 16204
- *KLASIUS-P*
široko področje: 2
ožje področje: 22
podrobno področje: 225
nacionalno specifično področje: 2252

FRASCATI
humanistične vede

3. Razvrstitev v nacionalno ogrodje kvalifikacij, evropsko ogrodje visokošolskih klasifikacij ter evropsko ogrodje kvalifikacij

SOK 7
EOK 6
EOVK Prva stopnja

4. Temeljni cilji programa in splošne kompetence

Diplomanti in diplomantke študijskega programa pridobijo mednarodno primerljiva temeljna znanja s področja arheologije. Ta jim omogočajo prepoznavanje arheoloških virov, njihovo osnovno funkcionalno, časovno, prostorsko in kulturno ovrednotenje ter kritično uporabo strokovne in znanstvene arheološke literature.

Z osvojenim znanjem je diplomant oz. diplomantka prvostopenjskega študijskega programa Arheologija usposobljen oz. usposobljena za opravljanje pomožnih in strokovno tehničnih nalog v muzejih in na zavodih za varstvo kulturne dediščine pa tudi v drugih kulturnih ustanovah in javnih službah, medijih ter gospodarskih družbah na področju kulture, dediščine, turizma in prostorskega planiranja. Osnovno poznavanje in obvladovanje metod in tehnik arheološkega terenskega, poterenškega in laboratorijskega dela ter dokumentacijskih

postopkov mu oz. ji omogoča, da uspešno sodeluje kot tehnični sodelavec oz. sodelavka pri terenskih in poterskih arheoloških raziskavah ter v projektih evidentiranja, varovanja, vrednotenja, predstavljanja in promocije (arheološke) kulturne dediščine.

Prvostopenjski študijski program Arheologija študente in študentke pripravlja na nadaljevanje študija arheologije na drugi stopnji. Posebej smiselno se povezuje z drugostopenjskim magistrskim študijskim programom Arheologija na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, saj sta zasnovana tako, da skupaj ponujata zaokroženo in celovito izobraževanje strokovnjakov arheologov, kar najbolje usposobljenih za delo v arheoloških institucijah. Ker gre za edini študij arheologije v Sloveniji, lahko rečemo, da gre za študijski program nacionalnega pomena, ki skrbi za kvalitetno izobrazbo vseh temeljnih arheoloških strokovnih profilov in razvoj vseh ključnih disciplinarnih področij. Posebnega pomena je usposabljanje za izvajanje primarnih, terenskih in drugih, raziskav, ki poteka v obliki terenskega in projektnega pouka v sklopu različnih učnih enot in je integrirano v dejanske raziskave arheoloških najdišč, podatkov in gradiva.

Splošne kompetence:

- Veščina pridobivanja in uporabe podatkov.
- Veščina uporabe sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij.
- Osnovne logistične terenske veščine.
- Sposobnost analize in sinteze.
- Sposobnost uporabe osvojenega znanja v praksi.
- Sposobnost govornega in pisnega posredovanja osvojenega znanja v koherentni obliki.
- Sposobnost umeščanja novih informacij in interpretacij v kontekst.
- Osnovno razumevanje postopkov argumentacije in preverjanja znanstvenih teorij.
- Samoiniciativnost.
- Socialne veščine in sposobnost usklajenega dela v skupini.
- Sposobnost kritičnega in odgovornega strokovnega dela.
- Sposobnost etične samorefleksije in zavezanost profesionalni etiki.

Predmetno-specifične kompetence:

- Poznavanje osnov in zgodovine arheološke vede.
- Poznavanje notranje strukturiranosti arheologije kot znanstvene discipline in razumevanje povezav med njenimi poddisciplinami.
- Poznavanje in razumevanje temeljnih spoznanj s področja posameznih arheoloških obdobij.
- Razumevanje povezanosti arheologije z drugimi humanističnimi, družboslovnimi in naravoslovnimi vedami.
- Sposobnost kritičnega pogleda na preteklost.
- Sposobnost razumevanja dogodkov, procesov, sprememb in kontinuitet v diahronični perspektivi.
- Kritičen odnos do arheoloških virov in interpretacij.
- Osnovno obvladovanje metod arheološkega terenskega in poterskega raziskovalnega dela.
- Poznavanje organiziranosti arheološke stroke v Sloveniji in pravnih okvirov varovanja arheološke dediščine.
- Poznavanje delovanja slovenskih muzejev in zavoda za varstvo kulturne dediščine ter osnovnih delovnih postopkov in nalog, ki jih opravljajo.
- Poznavanje arheološke profesionalne etike.

5. Pogoji za vpis in merila za izbiro ob omejitvi vpisa

Predvideno število vpisnih mest je 35 za redni študij in 5 za izredni študij.

V študijski program se lahko vpiše:

- a) kdor je uspešno opravil oz. opravila maturo,
- b) kdor je uspešno opravil oz. opravila poklicno maturo kateregakoli strokovnega področja ter izpit iz enega od predmetov mature,
- c) kdor je pred 1. 6. 1995 uspešno dokončal oz. dokončala katerikoli štiriletni srednješolski program ter
- d) kdor je uspešno opravil oz. opravila enakovredno izobraževanje v tujini.

V primeru omejitve vpisa bodo:

1. kandidati in kandidatke iz točke a) izbrani oz. izbrane glede na dosežene točke, izračunane na podlagi:
  - splošnega uspeha pri maturi (60 %),
  - splošnega učnega uspeha v 3. in 4. letniku (30 %) in
  - uspeha na maturitetnem preverjanju pri enem od izbirnih predmetov: zgodovina, umetnostna zgodovina, geografija, latinski jezik ali drugi tuj jezik (10 %);
2. kandidati in kandidatke iz točke b) izbrani oz. izbrane glede na dosežene točke, izračunane na podlagi:
  - splošnega uspeha pri poklicni maturi (75 %) in
  - splošnega učnega uspeha v 3. in 4. letniku (25 %);
3. kandidati in kandidatke iz točke c) izbrani oz. izbrane glede na dosežene točke, izračunane na podlagi:
  - splošnega uspeha pri zaključnem izpitu (60 %) in
  - splošnega učnega uspeha v 3. in 4. letniku (40 %).

6. Merila za priznavanje znanj in spretnosti, pridobljenih pred vpisom v program

Študentom in študentkam se lahko predhodno pridobljeno znanje prizna kot opravljena študijska obveznost pri predmetih *Latinščina 1* in *2*, in sicer:

1. Opravljena obveznost pri predmetu *Latinščina 1* se v obsegu 5 KT prizna študentu oz. študentki, ki:
  - je v okviru srednješolskega izobraževanja obiskoval oz. obiskovala pouk pri predmetu *Latinščina* v obsegu najmanj 140 ur in
  - je pri predmetu *Latinščina* v srednješolskem izobraževanju dosegel oz. dosegla povprečno oceno najmanj prav dobro (4).
2. Opravljena obveznost pri predmetih *Latinščina 1* in *2* se v obsegu 10 KT prizna študentu oz. študentki, ki:
  - je v okviru srednješolskega izobraževanja obiskoval oz. obiskovala pouk pri predmetu *Latinščina* v obsegu najmanj 280 ur in
  - je pri predmetu *Latinščina* v srednješolskem izobraževanju dosegel oz. dosegla povprečno oceno najmanj prav dobro (4).

Študent oz. študentka pridobljeno znanje dokaže z naslednjimi dokumenti:

- fotokopije spričeval vseh letnikov srednješolskega izobraževanja.

Študentu oz. študentki se lahko priznajo tudi druga znanja, ki po vsebini ustrezajo učnim vsebinam predmetov v prvostopenjskem univerzitetnem študijskem programu Arheologija, pridobljena v različnih formalnih oblikah izobraževanja. O priznavanju znanj in spretnosti pridobljenih pred vpisom odloča Odbor za študentska vprašanja in svetovanje Filozofske fakultete na podlagi pisne vloge študenta, priloženih spričeval in drugih listin, ki dokazujejo

uspešno pridobljeno znanje in vsebino teh znanj, ter pridobljenega mnenja Oddelka za arheologijo in nosilcev predmetov. O pritožbah odloča Senat Filozofske fakultete.

Pri priznavanju znanja, pridobljenega pred vpisom, bodo upoštevana naslednja merila:

- ustreznost pogojev za pristop v različne oblike izobraževanja (zahtevana predhodna izobrazba za vključitev v izobraževanje),
- primerljivost obsega izobraževanja (število ur predhodnega izobraževanja glede na obseg predmeta, pri katerem se obveznost priznava),
- ustreznost vsebine izobraževanja glede na vsebino predmeta, pri katerem se obveznost priznava.

Pridobljena znanja se lahko priznajo kot opravljena obveznost, če je bil pogoj za vključitev v izobraževanje skladen s pogoji za vključitev v študijski program prve stopnje Arheologija, če je predhodno izobraževanje obsegalo najmanj 75 % obsega predmeta in najmanj 75 % vsebin ustreza vsebinam predmeta, pri katerem se priznava študijska obveznost. V primeru, da Odbor ugotovi, da se pridobljeno znanje lahko prizna, se to ovrednoti z enakim številom kreditnih točk, kot znaša število kreditnih točk pri predmetu v univerzitetnem študijskem programu prve stopnje Arheologija.

7. Načini ocenjevanja

Znanje študentov se preverja in ocenjuje po posameznih predmetih, tako da se učni proces pri vsakem predmetu konča s preverjanjem znanja in pridobljenih veščin. Oblike preverjanja znanja in načini ocenjevanja so za vsak predmet posebej opredeljeni v učnih načrtih.

Izpitni režim je usklajen s Statutom Univerze v Ljubljani in Pravilnikom o izpitnem redu Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Oblike preverjanja znanja so: ustni in pisni izpiti, kolokviji, pisni referati, seminarske in projektne naloge, poročila o opravljenem terenskem delu in praktičnem usposabljanju ter preizkusi znanja, ki jih predpisuje diplomski red (pisno diplomsko delo, javna predstavitev).

Ocenjevalna lestvica obsega ocene od 1 do 5 (negativno) ter od 6 do 10 (pozitivno).

Pri predmetih, ki poleg predavanj obsegajo tudi seminar in vaje, so aktivna udeležba in opravljene obveznosti pri vajah in seminarju pogoj za pristop k izpitu.

Pri vajah in seminarju je zahtevana najmanj 80%-na prisotnost. Vsak izostanek mora biti opravičen.

Pri terenskem delu je dovoljen izostanek do največ 3 dni, vendar izključno na podlagi zdravniškega opravičila.

8. Pogoji za napredovanje po programu

Napredovanje po programu:

Pogoji za napredovanje po študijskem programu so usklajeni s 151. členom Statuta Univerze v Ljubljani:

- Za napredovanje **v drugi letnik** univerzitetnega študijskega programa **Arheologija** mora študent oz. študentka opraviti študijske obveznosti za prvi letnik v tolikšnem obsegu, da doseže najmanj 90 odstotkov KT, predpisanih s predmetnikom (54 od 60 KT).

- Za napredovanje v **tretji letnik** univerzitetnega študijskega programa **Arheologija** mora študent oz. študentka opraviti študijske obveznosti za 2. letnik v tolikšnem obsegu, da doseže najmanj 90 odstotkov KT, predpisanih s predmetnikom (54 od 60 KT) 2. letnika, kar skupaj s celotnimi obveznostmi 1. letnika (60 KT) pomeni zbranih najmanj 114 KT.

V primeru izjemnih okoliščin (določenih v Statutu Univerze v Ljubljani, 153. člen) se lahko na podlagi rešene prošnje vpišejo v višji letnik tudi tisti študentje, ki so opravili 85 odstotkov obveznosti (torej so dosegli 51 KT). O tem vpisu odloča Odbor za študentska vprašanja in usmerjanje, pri čemer lahko oddelek poda posvetovalno mnenje.

Manjkajoče obveznosti morajo biti opravljene do vpisa v naslednji, višji letnik.

Ponavljjanje letnika:

V skladu s 152. členom Statuta Univerze v Ljubljani ima študent oz. študentka, ki ni opravil oz. opravila vseh študijskih obveznosti za vpis v višji letnik, določenih s študijskim programom, možnost, da v času študija enkrat ponavlja letnik, če izpolnjuje s študijskim programom določene pogoje za ponavljanje. Pogoj za ponavljanje letnika v okviru predlaganega študijskega programa so:

- opravljene študijske obveznosti v skupnem obsegu 20 KT (33,3 % skupnega števila KT za posamezni letnik).

9. Pogoji za dokončanje študija

Za dokončanje študijskega programa mora študent oz. študentka opraviti vse študijske obveznosti, ki jih predpisuje študijski program in učni načrti posameznih predmetov, v skupnem obsegu 180 KT. V zadnjem letniku študija v dogovoru z izbranim mentorjem izdela diplomsko delo, ki ga mora javno predstaviti.

10. Prehodi med študijskimi programi

Prehodi so možni med študijskimi programi iste stopnje, torej prve stopnje.

Do prenehanja izvajanja študijskih programov, sprejetih pred 11. 6. 2004, so prehodi mogoči tudi iz nebolonjskih univerzitetnih študijskih programov v študijske programe prve stopnje.

Prehodi so možni med študijskimi programi:

- ki ob zaključku študija zagotavljajo pridobitev primerljivih kompetenc;
- med katerimi se lahko po kriterijih za priznavanje prizna vsaj polovica obveznosti po Evropskem prenosnem kreditnem sistemu iz prvega študijskega programa, ki se nanašajo na obvezne predmete drugega študijskega programa.

Glede na obseg priznanih obveznosti iz prvega študijskega programa se lahko študent oz. študentka vpiše v isti ali višji letnik v drugem študijskem programu. V vsakem primeru mora kandidat oz. kandidatka izpolnjevati pogoje za vpis v začetni letnik študijskega programa, v katerega prehaja.

Za prehod med programi se ne šteje vpis v začetni letnik novega študijskega programa, čeprav se študentu oz. študentki priznajo posamezne obveznosti, ki jih je opravil oz. opravila v prvem študijskem programu. V tem primeru mora kandidat oz. kandidatka izpolnjevati pogoje za vpis v začetni letnik v skladu z zakonom in študijskim programom.

Pri prehodih se lahko priznavajo:

- primerljive študijske obveznosti, ki jih je študent oz. študentka opravil oz. opravila v prvem študijskem programu;
- neformalno pridobljena primerljiva znanja.

Predhodno pridobljena znanja študent oz. študentka izkazuje z ustreznimi dokumenti.

Študent oz. študentka se lahko vključi v višji letnik drugega študijskega programa, če mu je v postopku priznavanja zaradi prehoda priznanih vsaj toliko in tiste kreditne točke, ki so pogoj za vpis v višji letnik javnoveljavnega študijskega programa.

O vlogah študentov za prehod med študijskimi programi odloča pristojni organ fakultete na predlog oddelka po postopku, ki je določen v Statutu UL.

11. Način izvajanja študija

Študij se izvaja kot redni in izredni.

12. Predmetnik študijskega programa

Pojasnilo: P – predavanja; S – seminar; V – vaje; D – druge oblike neposrednega pedagoškega dela (terensko delo in praktično usposabljanje); KT – kreditne točke po evropskem sistemu kreditnih točk (ECTS; 1 kreditna točka pomeni 30 ur obremenitve študenta oz. študentke).

1. letnik	Kontaktne ure				KT
	P	S	V	D	
1. semester	300		60		30
Arheologija paleolitika in mezolitika 1	60				5
Rimska arheologija 1	60				5
Arheologija zgodnjega srednjega veka 1	60				5
Arheologija mlajših obdobj 1	60				5
Antična zgodovina	60				5
Latinščina 1			60		5
2. semester	195–225	60	90	80	30
Arheologija neolitika in eneolitika v Evropi in Aziji	60				5
Arheologija kovinskih obdobj 1 (Bronasta doba)	45	15			5 ali 6 ⁺
Klasična arheologija 1	60				5
Arheološka metodologija 1		45	30	80	6
Latinščina 2			60		5
Zunanji izbirni predmet	30–60 [*]				3 ali 4 ⁺⁺
Skupaj	495–525	60	150	80	60

^{*} Ker gre za izbiro študenta oz. študentke, ni mogoče predvideti dejanske oblike in števila ur izvajanja.

⁺ Dodatno KT študent/ka pridobi, če izdela pisno seminarsko nalogo.

⁺⁺ Število KT, ki jih mora študent/ka pridobiti z zunanjim izbirnim predmetom, je odvisno od tega, ali je pri Arheologiji kovinskih obdobj 1 izdelal pisno seminarsko nalogo ali ne.

2. letnik	Kontaktne ure				KT
	P	S	V	D	
3. semester	210	105	15		30
Arheološka teorija in zgodovina	30	30			5 ali 6+
Evropske in maloazijske neolitske populacijske in kulturne dinamike	30	30			5 ali 6+
Arheologija kovinskih obdobj 2 (Železna doba)	45	15			5 ali 6+
Klasična arheologija 2	30	30			5 ali 6+
Antična numizmatika	15		15		3
Izbirni predmet iz sklopa 'Zgodovinski predmeti'	60				5
<i>Zgodovina Starega vzhoda</i>					
<i>Rimska regionalna zgodovina</i>					
<i>Zgodovina srednjega veka</i>					
4. semester	120	180	30	120	30
Arheološka metodologija 2		60	30	120	8
Arheologija paleolitika in mezolitika 2	30	30			5 ali 6+
Rimska arheologija 2	30	30			5 ali 6+
Arheologija zgodnjega srednjega veka 2	30	30			5 ali 6+
Arheologija mlajših obdobj 2	30	30			5 ali 6+
Skupaj	330	285	45	120	60

* Dodatno KT študent/ka pridobi, če izdela pisno seminarsko nalogo. Skupno mora študent/ka v vsakem semestru 2. letnika izdelati dve seminarski nalogi pri dveh od štirih označenih predmetov.

3. letnik	Kontaktne ure				KT
	P	S	V	D	
5. semester	160	30	170		30
Arheološka metodologija 3		30	60		7
Arheometrija	30		30		5
Paleoantropologija	30		30		5
Prostorska in krajinska arheologija	30		30		5
Arheologija okolja	40		20		5
Zunanji izbirni predmet	30*				3
6. semester	180			100	30
Arheologija za javnosti	60			80	9
Izbirni predmeti	120*				10
<i>Arheologije sveta</i>					
<i>Zunanji izbirni predmeti</i>					
Diplomsko delo (naloga in javna predstavitev)				20	11
Skupaj	340	30	170	100	60

* Ker gre za izbiro študenta oz. študentke, ni mogoče predvideti dejanske oblike in števila ur izvajanja.

13. Podatki o možnostih izbirnih predmetov in mobilnosti

Notranja izbirnost

Študentu oz. študentki omogoča dodatno usmeritev na posamezna strokovna področja ter pridobitev dodatnih metodoloških kompetenc, ki ga oz. jo profilirajo za delo v stroki ali nadaljnji študij.

Notranji izbirni predmeti so razvrščeni v dva sklopa. Predmeti iz sklopa Zgodovinski predmeti so obvezno-izbirni, kajti študent oz. študentka mora obvezno izbrati enega od treh predmetov iz tega sklopa. Predmet Arheologije sveta pa sodi med Dopolnilne predmete in ga je mogoče izbrati prosto, kot enega od (zunanjih) izbirnih predmetov.

1. Zgodovinski predmeti (izbor 1 predmeta v obsegu 5 KT):

- Zgodovina Starega vzhoda,
- Rimska regionalna zgodovina,
- Zgodovina srednjega veka.

2. Dopolnilni predmeti:

- Arheologije sveta.

Zunanja izbirnost

Vključuje predmete, ki jih študent oz. študentka prosto izbira iz študijskih programov na drugih oddelkih Filozofske fakultete ali katere druge fakultete oz. univerze v Sloveniji ali v tujini. Predmeti morajo biti kreditno ovrednoteni. Študent oz. študentka lahko prosto izbira poljubno število t. i. zunanjih izbirnih predmetov v skupnem obsegu 9 do 17 KT (število je odvisno od morebitne izbire notranjega izbirnega predmeta Arheologije sveta in morebitne izdelave pisne seminarske naloge pri Arheologiji kovinskih obdobj 1). Seznam predlaganih izbirnih predmetov se spreminja glede na ponudbo drugih oddelkov Filozofske fakultete, drugih članic Univerze v Ljubljani, drugih slovenskih univerz in univerz v tujini.

Mobilnost

Študent oz. študentka lahko do 60 KT programa (dva semestra študija, ne glede na obvezne ali izbirne enote) prenese iz katerega koli akreditiranega študijskega programa s področja arheologije, ki se izvaja na univerzah in visokih šolah – partnericah v programih Erasmus, CEEPUS idr. visokošolskih omrežjih.

Predstavitev posameznih predmetov (po vsebinskih sklopih)

Arheološka teorija in metodologija

Arheološka teorija in zgodovina

5 ali 6 KT; 30 ur predavanj, 30 ur seminarja; obvezni predmet; izpit, izbirna seminarska naloga (za dodatno KT)

nosilec: red. prof. dr. Predrag Novaković

Predmet obravnava zgodovino arheološke znanstvene misli in praks (od antike do sodobnega časa) in temeljna epistemološka vprašanja arheološke vede (predmet arheologije, temeljna orodja in njihov spoznavni domet, arheološke prakse v konkretnih družbenozgodovinskih kontekstih, sodobni konceptni aparat). Vsebina združuje tri sklope:

- a) zgodovina vede (Nastanek zgodovinske misli v antiki in arheološki elementi v njej; Srednjeveška ideja zgodovinske vede; Renesansno in razsvetljensko antikvarstvo kot praksa in osnova vede o predmetih iz preteklosti, triperiodni sistem in tipološkokronološka orodja; Kulturnozgodovinska paradigma; Procesna arheologija; Poprocesna in postmoderna arheologija);
- b) razvoj in rabe temeljnih konceptnih orodij (materialna kultura, kronologija, tipologija, kultura v arheološki interpretaciji, družbeni sistemi, strukture in spremembe);
- c) ključni kulturnoantropološki koncepti v arheologiji (teorije kulture, teorije menjave, teorije sorodstva).

Arheološka metodologija 1

6 KT; 45 ur seminarja, 30 ur vaj, 80 ur terenskega dela; obvezni predmet; izpit (dvodelen) nosilec in soizvajalki: red. prof. dr. Predrag Novaković, pred. Milena Horvat, pred. Darja Grosman

- a) Spoznavanje in neposredno soočanje z različnimi vrstami in oblikami arheološkega zapisa in način pridobivanja primarnih arheoloških podatkov. Vrednotenje obstoječih arheoloških in drugih podatkov, prostorskih lastnosti arheološkega zapisa in možnosti za pridobivanje novih.
- b) Seminarsko delo: spoznavanje tehnik terenskega zajemanja podatkov, izbira ustreznih terenskih metod in tehnik, organizacija terenskega dela, povezave z drugimi vedami, dokumentiranje arheološkega terenskega zapisa v analogni in digitalni obliki.
- c) Laboratorijsko delo s predmeti, dokumentiranje in primarne obdelave najdb in podatkov o najdbah v terenskem delu in v muzejskem kontekstu, postopki hranjenja in varovanja muzejskega gradiva.
- d) Praktično delo na terenu in v laboratoriju: priprava in izvedba izbranih nedestruktivnih terenskih postopkov, učenje osnovnih postopkov obdelave arheoloških najdb.

Arheološka metodologija 2

8 KT; 60 ur seminarja, 30 ur vaj, 120 ur terenskega dela; obvezni predmet; izpit (dvodelen) nosilec in soizvajalki: red. prof. dr. Predrag Novaković, pred. Milena Horvat, pred. Darja Grosman

Odnos med nedestruktivnimi in destruktivnimi arheološkimi terenskimi metodami, problem prostorskega in najdiščnega konteksta arheološkega zapisa, vprašanje strategije in izbire postopkov, teorija arheološke stratigrafije (elementi, odnosi, interpretacija), načela in postopki dokumentiranja, organizacija in logistika izkopavanj, potersko delo, kontekstualizacija artefaktov v arheološki stratigrafiji.

Osnove tehnologije izdelave artefaktov, surovine (pridobivanje, predelava, končna izdelava), anatomija in morfologija artefaktov, klasifikacijski postopki.

Arheološka metodologija 3

7 KT; 30 ur seminarja, 60 ur vaj; obvezni predmet; seminarska naloga
nosilec in soizvajalki: red. prof. dr. Predrag Novaković, pred. Milena Horvat, pred. Darja Grosman

Metode in postopki organizacije terenskega dela; pomen in oblike arheološke dokumentacije, standardi arheološke dokumentacije, strukture arhivov najdišč in zbirk, digitalna orodja za vodenje arheološke dokumentacije, osnove in splošna pravila dokumentiranja in risanja arheoloških predmetov, rekonstrukcije, računalniška obdelava risb, priprava strokovnih poročil, priprava katalogov, priprava za tisk.

Prostorska in krajinska arheologija

5 KT; 30 ur predavanj, 30 ur vaj; obvezni predmet; izpit
nosilec in soizvajalec: red. prof. dr. Predrag Novaković, doc. dr. Dimitrij Mlekuž

Predmet vsebuje zgodovinski pregled prostorskih in krajinskih vidikov v arheoloških interpretacijah po posameznih nacionalnih šolah: antropogeografska arheologija (Altlandschaftsforschungen, Siedlungsarchäologie, Geographic Archaeology), socio-ekološke pristope nove arheologije, prostorsko arheologijo (D. Clarke), ameriško naselbinsko arheologijo, historični pristop W. Hoskinsa, sodobne poprocesne teorije arheologije krajine. V metodološkem delu se študentje seznanijo s temeljnimi koncepti in metodami lokacijskih analiz, analizami distribucij in kvantitativnimi (računalniško podprtimi) metodami analize korpusov prostorskih podatkov ter njihovo vizualizacijo.

Arheologija za javnosti

9 KT; 60 ur predavanj, 80 ur oz. 2 tedna praktičnega usposabljanja; obvezni predmet; izpit (dvodelen), pisni referat, poročilo o praktičnem usposabljanju
nosilka in soizvajalka: doc. ddr. Verena Vidrih Perko, doc. dr. Jelka Pirkovič

Arheološka dediščina kot posebna zvrst kulturne dediščine in ureditev njenega varstva v Sloveniji. Razvoj varstva arheološke dediščine v Evropi in v Sloveniji; sodobno mednarodno pravno varstvo in institucije. Načela arheološkega konservatorstva, terminologija, interdisciplinarnost. Ogroženost arheološke dediščine, fizično varstvo (terminologija in definicije), načela in cilji preventivne arheologije. Podatki o arheološki dediščini (evidentiranje, registri, drugo dokumentiranje) in vrednotenje. Arheološki konservatorski ukrepi in posegi. Osnove muzeologije, muzejske komunikacije in muzeografije (principi in zgodovina muzealstva, principi zbiranja, varovanja in hranjenja dediščine). Sodobna načela varovanja dediščine izven muzejev (ekomuzeji, kibernetični muzeji). Študije primerov muzealizacije arheoloških najdišč.

Arheološka obdobja

Arheologija paleolitika in mezolitika 1

5 KT; 60 ur predavanj; obvezni predmet; izpit, pisni referat
nosilka: doc. dr. Simona Petru

Okolje v času pleistocena in začetku holocena. Razvoj človeka in prvih kultur. Spoznavanje značilnosti paleolitskih in mezolitskih kultur in njihove razširjenosti. Problemi povezave paleolitskih kultur z različnimi človeškimi vrstami. Arheološki in genetski dokazi o poteku človekove širitve po svetu. Prihod modernega človeka v Evropo in izumrtje neandertalca. Kratak pregled paleolitske in mezolitske umetnosti in verovanj. Prehod med paleolitikom in mezolitikom ob koncu pleistocena – spremembe okolja in človekova prilagoditev na nove razmere. Kratak pregled slovenskega paleolitika in mezolitika.

Arheologija paleolitika in mezolitika 2

5 ali 6 KT; 30 ur predavanj, 30 ur seminarja; obvezni predmet; izpit, izbirna seminarska naloga (za dodatno KT)
nosilka: doc. dr. Simona Petru

Analize tehnologij izdelave kamenih orodij, tipološke analize in analize sledi uporabe. Teorije o povezavi med razvojem človekovih kognitivnih sposobnosti in novimi tehnološkimi pristopi pri izdelavi kamenih orodij. Umetnost kot odraz simboličnega mišljenja. Poglobljanje znanja o paleolitskih in mezolitskih kulturah.

Arheologija neolitika in eneolitika v Evropi in Aziji

5 KT; 60 ur predavanj; obvezni predmet; izpit, pisni referat
nosilec: red. prof. dr. Mihael Budja

Predstavitev arheologij lovcev, poljedelcev in živinorejcev ter metalurgov v Evraziji. Pojasnjeni so (1) temeljni interpretativni koncepti, modeli in procesi, povezani z razvojem in menjavo gospodarskih praks in tehnik ter tehnologij izdelave keramike, predelave rud in izdelave orodij, (2) regionalnimi in lokalnimi kronološkimi sekvencami ter ¹⁴C datacijskimi nizi posameznih kontekstov, (3) stratigrafskimi sekvencami, (4) spreminjanjem paleookolja in procesi domestikacij živali, kultiviranja rastlin in menjave prehranjevalnih vzorcev ter (5) osnovami in populacijske dinamike. Predstavljene so (6) kontinentalne in regionalne distribucije kultur in njihovih artefaktnih zbirov, (7) značilnosti poselitvenih in grobnih struktur, (8) umetnostnih praks, (9) simbolov in verovanj ter (10) začetkov pisav.

Evropske in maloazijske neolitske populacijske in kulturne dinamike

5 ali 6 KT; 30 ur predavanj, 30 ur seminarja; obvezni predmet; izpit, izbirna seminarska naloga (za dodatno KT)
nosilec: red. prof. dr. Mihael Budja

Predstavitve populacijskih struktur in dinamik, materialnih kultur, naselbinskih in grobnih struktur, gospodarskih, socialnih praks in religijskih ter umetnostnih praks, paleookoljskih premen in klimatskih nihanj v neolitiku Evrope in Bližnjega Vzhoda. Pregled in semiotika (1) simbolov, ikonografij in umetnostih praks; (2) predstavitve kultov, zgodnjih religij in ritualnih praks ter kontekstov pojavljanja pri poljedelcih in nomadih v Evraziji.

Arheologija kovinskih obdobj 1

5 ali 6 KT; 45 ur predavanj, 15 ur seminarja; obvezni predmet; izpit, izbirna seminarska naloga (za dodatno KT)
nosilec: doc. dr. Matija Črešnar

Bronasta doba: problematika zgodnjega rudarstva in barvne metalurgije na področju od Srednje Azije, Bližnjega Vzhoda do Evrope. Zgodovina raziskav. Kronološki sistemi. Kulturni fenomeni – pogrebni običaji, depoji, poselitvena in naselbinska problematika, umetnost in religija. Pregled glavnih kultur na področju srednje in južne Evrope.

Arheologija kovinskih obdobj 2

5 ali 6 KT; 45 ur predavanj, 15 ur seminarja; obvezni predmet; izpit, izbirna seminarska naloga (za dodatno KT)
nosilka: doc. dr. Matija Črešnar

Železna doba: problematika zgodnjega železarstva in njegova razširitev v Evropi. Zgodovina raziskav. Kronološki sistemi za halštatsko in latensko obdobje. Kulturni fenomeni – pogrebni običaji, poselitvena in naselbinska problematika, gospodarstvo, družbena razslojenost, umetnost in religija. Pregled glavnih kultur. Seznanjanje z modernimi raziskovalnimi smermi ter aktualnimi vprašanji arheološke vede.

Klasična arheologija 1

5 KT; 60 ur predavanj; obvezni predmet; izpit, pisni referat
nosilec:izr. prof. dr. Bojan Djurić

Antična (grška, egejska in bližnjevzhodna) kultura od propada mikenske kulture do konca helenističnih držav. Posebej sta uvodoma obravnavani kretska in mikenska kultura v kontekstu kultur vzhodnega Sredozemlja. Zadnja velika migracija grških plemen v stoletjih propada palačne kulture in nastanek kulture polisa. Geografija grškega sveta. Hoplitska revolucija arhaike, kolonizacija in glavni pojavi na področju urbanizma in arhitekture (mesta, grobišča, svetišča, arhitekturni redi), kiparstva in slikarstva. Bogovi in heroji, osnove ikonografije. Klasično obdobje z vodilno vlogo Aten in politično konkurenco Sparte do nastopa Makedoncev ter helenistično obdobje nove politične ureditve in teritorialnih držav z velikimi kulturnimi in umetnostnimi središči – historična topografija (Atene). Novosti na področju urbanizma (funkcionalni in monumentalni urbanizem), arhitekturnih zasnov, kiparskih šol in delavnic ter velikega iluzionističnega slikarstva.

Klasična arheologija 2

5 ali 6 KT; 30 ur predavanj, 30 ur seminarja; obvezni predmet; izpit, izbirna seminarska naloga (za dodatno KT)
nosilec:izr. prof. dr. Bojan Djurić

Antične (rimska, etruščanska) kulture od nastanka protozgodovinskih družb Apeninskega polotoka v povezavah s kulturami Sredozemlja, preko mesta Rima, rimske republike in rimskega imperija kot tedanje oikumene in izhodišča bizantinske srednjeveške družbe na eni ter zahodnoevropskih družb na drugi strani. Geografija rimskega sveta. Prazgodovinske osnove rimske kulture in umetnosti, grška, feničanska, etruščanska in medioitalska kultura in umetnost ter dvojni vpliv helenizma na kulturo in umetnost rimske republike. Rimski urbanizem, arhitektura in tehnike gradnje – mesta, grobišča, inženirska arhitektura. Historična topografija (Rim). Rimski portret, propagandna umetnost in sarkofagi – razvoj in ideološka izhodišča, ikonografija. Rimske osnove zgodnjekrščanske umetnosti in umetnosti Bizanca ter karolinške Evrope.

Rimska arheologija 1

5 KT; 60 ur predavanj; obvezni predmet; izpit, pisni referat
nosilec: doc. dr. Andrej Gaspari

Antropologija antičnega vsakdanjika: oseba, družina (status posameznika, sorodstvene vezi, familia, klientelni odnosi; rojstvo, otroštvo, vzgoja, prehod v zrelost, poroka, spolne vloge, oblačila, nakit in vraže, domovanje, prehrana, hišna ekonomija, hišna religija, smrt). Arheologija proizvodnih dejavnosti: poljedelstvo / živinoreja, predelava organskih surovin (les, kost, koža, volna in rastlinska vlakna), rudarstvo, metalurgija, kovaštvo, livarstvo, steklarstvo, lončarstvo / opekarstvo, kamnarstvo / kamnoseštvo. Tipološka orodja za študij rimske arheologije – drobne najdbe. Pregled materialne kulture: keramika, kovina, steklo, kamen, materiali organskega izvora. Funkcionalne tipologije: recipienti (transport / skladiščenje / hramba živil, priprava hrane, kuha, nudenje in uživanje hrane – jedila / pijača, svetiła, ritual – žgalne daritve / libacije / daritvene posode / votivne posode / žare / lakrimariji, hramba kozmetičnih in zdravnih pripravkov, hramba dragocenosti, igra, okras, obrtna proizvodnja – orodja / posodje); ovese; sponke; rezila... Tipologije, usmerjene v ugotavljanje kronologije in delavniškega izvora (amfore, tera sigilata, keramika tankih sten..., stekleno, kovinsko posodje, fibule, nakit...). *Instrumentum domesticum* in epigrafski viri. Numizmatični viri.

Rimska arheologija 2

5 ali 6 KT; 30 ur predavanj, 30 ur seminarja; obvezni predmet; izpit, izbirna seminarska naloga (za dodatno KT)

nosilec: doc. dr. Andrej Gaspari

Prostorska organiziranost materialne kulture: rezidualnost, reprezentativnost, intencionalnost. Institucije in prostorske strukture antike: skupnost, država (statusi skupnosti – političnih / profesionalnih / religioznih, mestna / državna skupnost, politični sistem – institucije in meje suverenosti ljudstva, statusi teritorijev, državna infrastruktura in uprava, vojska, javna religija in druge religije). Arhitekturna / urbanistična teorija antike. Gromatična disciplina. Prvine načrtovanja antičnih prostorskih struktur: merski sistemi, modularnost, kompozicija. Lokacijski kriteriji: naselja – mesta / ruralni centri / trgovske postojanke / kulturna središča / cestne postaje / vile / kmetije; obrambni objekti in sistemi; komunikacije; komunalna infrastruktura. Načrtovane antične krajine. Arheologija javnih funkcij: političnih (forum, komicij, kurija, bazilika; uprave, arhivi, zakladnice; spomeniki), religioznih (mesta, objekti in inventarji kulta: javni kulti in spremljajoča dogajanja – ludi...), razvedrilnih (kopališča, teatri, amfiteatri, navalia), infrastrukturnih (ceste, poštna služba, pristanišča, vodovodi, kanalizacija, izsuševanja in kanali, limitacije), gospodarskih (rudniška območja, državne kovnice in orožarne, trgovske izpostave, tržnice in skladiščni kompleksi) in obrambnih (arheologija vojske – oprema vojaka, vojaški / obrambni objekti, obrambni sistemi). Funkcionalne tipologije z javnimi funkcijami povezanih objektov in inventarjev. Tipi spremljajočih epigrafskih spomenikov.

Arheologija zgodnjega srednjega veka 1

5 KT; 60 ur predavanj; obvezni predmet; izpit, pisni referat

nosilka: doc. dr. Tina Milavec

Politično-zgodovinski okvir med 4. in 7. stoletjem. Spremembe v poznoantični naselbinski sliki. Zaton in transformacija antičnih mest. Strukturiranost novonastalih utrjenih naselbin. Osnovne značilnosti materialne kulture staroselcev. Uvod v zgodnjekrščansko arheologijo. Osnovne značilnosti preseljevanja in materialne kulture federatov, Hunov, Vzhodnih Gotov in Langobardov.

Arheologija zgodnjega srednjega veka 2

5 ali 6 KT; 30 ur predavanj, 30 ur seminarja; obvezni predmet; izpit, izbirna seminarska naloga (za dodatno KT)

nosilka: doc. dr. Tina Milavec

Slovani in njihovo razseljevanje. Razmerje do staroselcev. Politično-zgodovinski okvir med 7. in 11. stoletjem. Ponovno pokristjanjevanje in prve cerkve. Tipokronologija predmetnih artefaktov na vzhodnoalpskem področju in v sosednjih pokrajinah. Prehod v visoki srednji vek in začetki fevdalizacije.

Arheologija mlajših obdobj 1

5 KT; 60 ur predavanj; obvezni predmet; izpit, pisni referat

nosilka:izr. prof. dr. Katarina Katja Predovnik

Predstavitev ključnih arheoloških raziskav srednjega in novega veka v Evropi s posebnim poudarkom na deželah srednjeveške nemške države. Temeljni koncepti, metodologija, periodizacija. Zgodovina discipline v Evropi in posebej v Sloveniji. Temeljna spoznanja o materialni civilizaciji Evrope od 12. do 19. stoletja: tipo-kronologija drobne materialne kulture, tehnologije in inovacije, osnovne gospodarske dejavnosti, promet in trgovina, mobilnost, verske predstave in prakse, obsmrtni prakse in rituali. Socialna diferenciacija materialne kulture. Interpretativni modeli in paradigme.

Arheologija mlajših obdobj 2

5 ali 6 KT; 30 predavanj, 30 ur seminarja; obvezni predmet; izpit, izbirna seminarska naloga (za dodatno KT)

nosilka:izr. prof. dr. Katarina Katja Predovnik

Razvoj poselitve v fevdalni dobi: nastanek vasi, gradovi idr. utrdbe, urbanizacija. Povezanost naselbinskih oblik in struktur z gospodarskim in družbenim kontekstom.

Razvoj vasi in poljske razdelitve v luči razvoja fevdalnih družbenih oblik in gospodarskih strategij. Razvoj kmečkih bivališč in gospodarskih objektov, nastanek kmetije kot arhitekturnega kompleksa.

Srednjeveški grad kot gospodarsko središče, bivališče fevdalca in vojaška utrdba. Metode in pristopi v raziskovanju gradov. Zgodnje oblike gradov in nadaljnji stavbni razvoj, povezanost fortifikacijskih elementov s sočasno vojaško tehniko. Praktične funkcije (rezidenčna, gospodarska, vojaška) in simbolni pomen grajskih stavb.

Srednjeveška urbana civilizacija: korenine, pravna in družbena specifika. Arheološki kriteriji urbanosti. Razvoj arhitekture in urbanizma, komunalna infrastruktura, gospodarstvo, versko življenje. Socialna diferenciacija, multietničnost in multikulturalnost. Pristopi v raziskovanju srednjeveških mest (interdisciplinarno povezovanje).

Arheološko naravoslovje

Arheometrija

5 KT; 30 ur predavanj, 30 ur vaj; obvezni predmet; izpit (dvodelen)
nosilec in soizvajalec: doc. dr. Branko Mušič, red. prof. dr. Žiga Šmit

Pregled osnovnih načel in rabe naslednjih metod v arheologiji:

Metode geofizikalnih preiskav:

- geofizikalne metode pri arheološki prospekcijski (geoelektrične upornostne metode, magnetne metode, elektromagnetne metode, seizmične metode in termične metode), fizikalni modeli tipov arheoloških ostalin v različnih realnih arheoloških in naravnih kontekstih;

- direktne in inverzne metode interpretacije za posamezne geofizikalne metode, »multimethod approach« in komplementarnost metod in interpretativnih postopkov.

Fizikalne in kemijske metode:

- mikroskopije (polarizacijski mikroskop, rentgenska difraktometrična metoda in diferenčno termična analiza),

- petrografske analize nekovinskih arheoloških materialov, ugotavljanje izvornih območij artefaktov in surovin,

- arheometalurške preiskave (odpadni produkti, metalografija),

- metode datiranja arheoloških predmetov (metoda z radioaktivnim ogljikom (C-14), urantorijeva metoda in kalij-argonova metoda, termoluminiscenca, elektronska spinska resonanca, štetje radiativnih sledi, datiranje z zemeljskim magnetnim poljem),

- kemijske metode (racemizacija aminokislin, hidratacija obsidiana, metoda FUN),

- metode za ugotavljanje podobnosti med predmeti (rentgenska fluorescenca in PIXE),

- jedrske metode (nevtronska aktivacijska analiza, vzbujanje žarkov gama s protoni, izotopska analiza),

- optična in masna spektroskopija.

Paleoantropologija

5 KT; 30 ur predavanj, 30 ur vaj; obvezni predmet; izpit, praktični kolokvij
nosilka in soizvajalka:izr. prof. dr. Petra Golja, asist. dr. Tatjana Robič

Predavanja:

- Primatologija (ključne značilnosti, podobnosti in razlike med primati, človek kot primate).

- Evolucija človeka (časovna skala, hominizacija, bipedalizem, predniške vrste, teorije izvora in razvoja vrste Homo sapiens).
  - Mehanizmi evolucije in pogled na evolucijo človeka v sodobnem svetu.
- Laboratorijske vaje:
- Osteologija človeka.

Arheologija okolja

5 KT; 40 ur predavanj, 20 ur vaj; obvezni predmet; izpit (dvodelen)
nosilka in soizvajalka: doc. dr. Maja Andrič, doc. dr. Irena Debeljak

Predmet je sestavljen iz dveh vsebinskih sklopov – arheozoologije in paleobotanike.
Arheozoologija: kratek pregled odnosa med človekom in živaljo v različnih arheoloških obdobjih; splošne značilnosti kosti in zob (sestava, zgradba, rast, fosilizacija); sistematično spoznavanje skeleta najpogosteje odkritih živali v arheoloških najdiščih, uporaba in obdelava kosti; izdelki iz kosti (orodje, orožje, okrasni predmeti); tafonomija, sledovi na kosteh (fragmentiranost, vrezi, ugrizi, ožganost, patološke spremembe ...); prepoznavanje aktivnosti človeka, zveri in vpliva okolja po odmrtnosti; priporočila za ravnanje s kostmi med izkopavanji; osnovne analize kostnega gradiva (determinacija, identifikacija in interpretacija sledov na kosteh, določanje spola, starosti in sezone smrti, merjenje kosti, statistične analize ...); pregled sodobnih raziskovalnih metod; možnosti in omejitve arheozoologije.
Paleobotanika: pregled paleobotaničnih disciplin in postopkov (palinologija, karpološke, ksilotomske in antrakotomske analize, analiza fitolitov); osnove ekologije rastlin in fitogeografije; razvoj poznoglacialne in holocenske vegetacije v Evropi in Sloveniji ter človekovega vpliva na okolje v različnih arheoloških obdobjih načrtovanje samostojne raziskave; izbor in vzorčenje arheoloških / paleoekoloških najdišč, načini shranjevanja paleobotaničnih vzorcev; interpretativni domet in možnosti posameznih paleobotaničnih disciplin.

Zgodovinski predmeti

Obvezni:

Antična zgodovina

5 KT; 60 ur predavanj; obvezni predmet; izpit
nosilec: akad. red. prof. dr. Rajko Bratož

Viri za grško zgodovino, prihod Indoevropcev v Grčijo, obdobje kretsko-mikenske civilizacije, dorska selitev, nastanek mestnih držav (polis), grška kolonizacija Sredozemlja, družbena ureditev v arhaični dobi, grško-perzijske vojne, atiška pomorska zveza in obdobje atenske prevlade v Grčiji, Atene v Periklejevi dobi, peloponeška vojna, obdobje špartanske hegemonije, družbena ureditev v klasični dobi, vzpon Makedonije in obdobje Aleksandra Velikega, helenizem, vključitev Grčije v rimsko državo.

Viri za rimsko zgodovino, Italija v bronasti dobi, priselitev Italikov in Etruščanov, obdobje etruščanskih kraljev, ustanovitev republike in razvoj v zgodnji dobi (5. in 4. stol. pr. n. št.), postopna širitev rimske države na italiskem polotoku in v Sredozemlju, vojne s Kartagino, Piron in helenističnimi državami na vzhodu, socialni nemiri in državljanske vojne ob koncu republike, prehod v monarhijo, zgodnje cesarstvo od Avgusta do Dioklecijana (principat), obdobje od Dioklecijana do propada zahodnorimskega cesarstva (dominat), politična zgodovina cesarske dobe, širitev krščanstva, vzroki za propad zahodnorimskega cesarstva, vzhodnorimsko cesarstvo do prehoda v bizantinsko dobo.

Izbirni:

Zgodovina Starega vzhoda

5 KT; 60 ur predavanj; izbirni predmet; izpit
nosilec: akad. red. prof. dr. Ljubinka Teržan

Meje takratnega sveta. Pregled karavanskih, trgovskih in pomorskih prometnih poti. Izmenjava idej, blaga, ljudi v antičnih razmerah. Razvoj pisave, koledarja. Ohranjeni pisni viri. Arhivi in biblioteke kot spomin človeštva: Ugarit, Mari, Hattuša, Alalah, Nuzi, Arrapha, Elam, Urartu, Tel-Amarnska korespondenca, Aleksandrija. Urnamujev zakonik, Lipit-Ištarjev, Hamurabijev zakonik, hetitska pravna besedila, judovska tora, biblija, Kumranski rokopisi, Talmud. Literarna in verska besedila kot vir za družbeno, socialno in versko zgodovino. Vplivno območje visokih kultur.

Obrti in tehnologija izdelave obrtnih izdelkov. Izumi. Lončarsko kolo, bojni voz. Politična in upravna organiziranost. Razvoj »znanosti in umetnosti«. Prvi elementi prehoda od naturalnega k denarnemu gospodarstvu. Gradnja mest in arhitektura; namakanje; poljedelci in nomadi. Religije in panteon bogov v starih kulturah. Svetišča in templji, monumentalna arhitektura, gradbeni materiali. Podoba vladarja. Položaj in družbena vloga ženske. Egipt – dežela, ljudstvo, verstvo, ime. Datiranje, Maneto, sezname egiptovskih vladarjev, računanje časa. Stara, srednja in nova država. Mezopotamija in prednjeazijske države – Sumer in Akad, akadski monarhija, Hamurabi. Hetiti – Stara država, Hattuša kot prestolnica, knjižnica. Urartu – središče ob Vanskem jezeru. Topilni lonci indoevropskih ljudstev, jezikov. Huri-Mitani. Elam. Perzija. Stari Izrael – Kanaan, Filistejci, David, Salomon. Razpad na dva dela: Samarija, Jeruzalem, babilonsko suženjstvo, razpršitev Judov po svetu, Biblija. Talmud, Kumranski zvitki. Feničani – pomorska ljudstva, feničanske kolonije, pismenke. Stara Indija – Harapa, Mohendžo Daro, pisava, priseljevanje arijcev, vedski čas, Bimbisara, začetek budizma in džainizma, Aleksander Veliki v Indiji.

Rimska regionalna zgodovina

5 KT; 60 ur predavanj; izbirni predmet; izpit
nosilec: doc. dr. Milan Lovenjak

Namen predmeta je študente podrobneje seznaniti z zgodovino zahodno balkanskega prostora in severne Italije v rimski dobi. Ob kronološkem pregledu posameznih obdobij s poudarkom na posamičnih dogodkih, ki so se odigrali na tem prostoru, se predstavi pisne, epigrafske in arheološke vire, upravni ustroj rimske države (provincialni in lokalni upravni aparat), proces postopne izgradnje mreže rimskih cest, vojaške enote, razvoj posameznih urbanih središč, potek meja mestnih teritorijev, ljudstva, ki so poseljevala ta prostor pred rimsko zasedbo, strukturo prebivalcev v rimski dobi (domačini, kolonisti), zgodovino avtohtonih, rimskih in vzhodnjaških kultov, razvoj rimskih obrambnih sistemov na tem prostoru, vpade barbarskih ljudstev in proces zatona rimskih institucij ob prehodu v zgodnjeresrednjeveško obdobje.

Zgodovina srednjega veka

5 KT; 60 ur predavanj; izbirni predmet; izpit
nosilec in izvajalec:izr. prof. dr. Janez Mlinar

Predmet seznanja slušatelje z vprašanji periodizacije zgodovine s poudarkom na obdobju srednjega veka. Obravnava vprašanja virov, na katerih zgodovinar gradi svoja spoznanja in opozarja na potrebno kritično distanco pri razčlenjevanju izvornikov in zgodovinske literature. Podatkovno in analitično zajema zgodovino od pozne antike do konca srednjega veka: politično zgodovino, zgodovino širjenja krščanstva ter reformnih gibanj, gospodarsko,

družbeno, kulturno zgodovino in zgodovino vsakdanjega življenja. Poudarek predmeta je na preteklosti prostora in prebivalstva med Alpami in Jadranom ter na njegovih povezavah in vlogi v širšem evropskem prostoru.

Dopolnilni predmeti

Obvezni:

Antična numizmatika

3 KT; 15 ur predavanj, 15 ur vaj; obvezni predmet; esej, izpit
nosilec: red. prof. dr. Peter Kos

Spoznavanje denarnega sistema v antiki ter začetkov denarnega gospodarstva. Začetki denarništva v maloazijski Grčiji, prenos poznavanja in uporabe denarja na celinsko Grčijo in preko tega pričetek denarništva pri lokalnih plemenih na Balkanu. Poudarek na denarništvu keltskih plemen na prostoru jugovzhodnih Alp. Prenos kovanja denarja v južno Italijo, vpliv na pričetek kovanja v rimski Republiki ter kasneje v času Rima in Bizanca. Pregled kovanja v času preseljevanja ljudstev (relevantno za jugovzhodnoalpski prostor – Vzhodni Goti, Langobardi). Spoznavanje z opredeljevanjem novcev, formiranjem katalogov ter predvsem z metodami evalvacije in interpretacije antičnih novčnih najdb (naselbinskih, zakladnih, grobnih) ter opozorilo na pasti, ki so s tem povezane. Izpostavitvev novca kot kronološko izjemno občutljivega arheološkega artefakta.

Latinščina 1

5 KT; 60 ur vaj; obvezni predmet; izpit
nosilka: lekt. Barbara Šega Čeh

Latinska morfologija: štiri konjugacije (indikativi vseh časov), pet deklinacij (samostalniki in pridevniki), vprašalni zaimki, nekateri vezniki (vzročni, pogojni...) in predlogi. Latinska sintaksa: izražanje zapovedi, neodvisni vprašalni stavki; odvisniki (delno): vzročni, pogojni. Prevajanje: branje in prevajanje izvirnih citatov, nagrobnih napisov in lažjih besedil (izbranih v skladu s tematiko arheološke stroke). Rimska civilizacija in kultura: osnovni pregled zgodovinskih in geografskih okvirov ter družbenega, kulturnega ter civilizacijskega okolja v antiki (v skladu z izbranimi besedili).

Latinščina 2

5 KT; 60 ur vaj; obvezni predmet; izpit (dvodelen – pisni in ustni)
nosilka: lekt. Barbara Šega Čeh

Latinska morfologija: štiri konjugacije (konjunktivi, deležniki, nedoločniki), glavni in vrstilni števniki, zaimki (svojilni, osebni, oziralni, kazalni, nedoločni...), prislov, stopnjevanje prislova in pridevnikov, deponentniki, nekateri nepravilni, nepopolni in brezosebni glagoli. Latinska sintaksa: izražanje prepovedi, neodvisni vprašalni in želelni stavki; odvisniki (pregledno): oziralni, vzročni, pogojni; konstrukcije: aktivna in pasivna opisna konjugacija. Prevajanje: branje in prevajanje izvirnih citatov, nagrobnih napisov in lažjih prirejenih izvirnih besedil (izbranih v skladu s tematiko arheološke stroke). Rimska civilizacija in kultura: osnovni pregled zgodovinskih in geografskih okvirov ter družbenega, kulturnega ter civilizacijskega okolja v antiki (v skladu z izbranimi besedili).

Izbirni:

Arheologije sveta

5 KT; 60 ur seminarja; izbirni predmet; izpit (dvodelen), seminarska naloga
nosilec in soizvajalec: doc. dr. Matija Črešnar, izr. prof. dr. Ivan Šprajc

Študentje bodo seznanjeni z arheologijo Starega Egipta od preddinastičnega obdobja (pred 4000 pr.n.št.) do rimske zasedbe (1. st. pr.n.št.). Ob tem bodo spoznavali tudi zgodovino najpomembnejših odkritij (od poročil antičnih avtorjev do današnjih raziskav arheologov in egiptologov), pri čemer bo poudarek na kritični refleksiji različnih načinov raziskovanja v različnih zgodovinskih obdobjih.

Spoznali bodo tudi temeljna dejstva o oblikah in razvoju kultur Mezoamerike. Poleg obravnavanja samega kulturnogeografskega območja in kronološkega pregleda razvoja mezoameriških kultur bodo predstavljeni tudi naravni dejavniki, ki so pogojevali nastanek državno organiziranih družb. Ob upoštevanju tako splošne panmezoameriške kulturne enovitosti kot tudi časovno in regionalno pogojenih variacij bo poudarek na iskanju razlag za nastanek in razvoj posameznih kulturnih prvin, na njihovi medsebojni povezanosti znotraj določenega naravnega in kulturnega konteksta ter na razlogih, ki so pripeljali do podobnosti in razlik v primerjavi z drugimi arhaičnimi civilizacijami.

Pregledno bodo predstavljene gospodarske osnove kultur obeh svetovnih regij, oblike družbenopolitične organizacije in ostale pomembnejše kulturne manifestacije, med katere sodijo arhitektura, naselbinski vzorci, tehnološki in znanstveni dosežki, trgovina, religija itd. Glede nato, da so se predkolumbovske kulture razvile neodvisno od tistih v Starem svetu, naj bi poznavanje tovrstnih dejstev prispevalo tudi k razumevanju splošnih zakonitosti v procesih evolucije kulture.

Diplomsko delo

11 KT; 20 ur individualnih konzultacij; obvezno; pisna diplomska naloga, javna predstavitev

Diplomsko delo študent oz. študentka pripravlja v dogovoru z izbranim mentorjem oz. mentorico na dogovorjeno temo. Sodelovanje z učiteljem – mentorjem diplomskega dela poteka v obliki individualnih konzultacij. Študent oz. študentka izdelava diplomsko delo v pisni obliki in ga predstavi na javnem zagovoru.